

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1989/48

KARARA NO : 1989/48

ÖZET : 1-Bir davada Uyuşmazlık Mahkemesince, görevli yargı yerinin belirlenmesinden sonra yeniden görevsizlik kararı verilemeyeceği,

2-Sıkıyönetim Kanununun ek 4.maddesi kapsamına giren kaçakçılık suçuna ilişkin davaların askeri yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

1318 s. k. 27. md.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Necat Söyler-Mehmet Tamer ve Arkadaşları

O L A Y : 1- Mersin C.Savcılığı'nın 18/5/1982 gün, 71 sayılı iddianamesiyle; sanıklar Mehmet Taner-Hüseyin Kumral-Mehmet Selahattin Baysal-Halil Kılıç ve Nedim Akçay'ın 1980 yılında on milyonluk kot pantolon gümrük kaçakçılığı yaptıkları ileri sürülerek 1918 sayılı Kanunun 27. maddesi uyarınca tecziyeleri için dava açılmıştır.

Mersin 1.Ağır Ceza Mahkemesi, 26/12/1983 gününde, 214/199 sayı ile ve Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 4 Nolu Askeri Mahkemesi de 22/1/1985 gününde, E.1984/46, K.1985/7 sayı ile; görevsizlik kararları vermişler ve oluşan görev uyuşmazlığı üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi 3/6/1985 gününde, 78/111 sayı ile; davanın askeri yargı yerinde görülmesi gerektiğini belirterek Ankara Sıkıyönetim 4 Nolu Askeri Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar vermiştir. (Klasör 1-3/A Ankara Sıkıyönetim 4 No.Askeri Mah.1985/49)

2-Mersin C.Savcılığı'nın 25/9/1980 günlü, 2963 sayılı iddianamesi ile sanıklar Necat Söyler, Oğuz Akdulun, Ahmet Suray, Kutbettin Özen ve Şehmuz Yıldız'ın 1978 yılında sigara, saat, pantolon gümrük kaçakçılığı yaptıkları ileri sürülerek 1918 sayılı Kanunun 27. maddesi uyarınca tecziyeleri için dava açılmıştır.

Midyat Ağır Ceza Mahkemesi'nin, 30/12/1983 gününde, E.1981/301, K.1983/157 sayı ile; suçun 1402 sayılı Kanunun ek-4. maddesi kapsamında olduğu gerekçesiyle verdiği görevsizlik kararı Yargıtay 7.Ceza Dairesi'nce onanmış ve Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 4 Nolu Askeri Mahkemesi de 22/1/1985 gününde, E.1984/87, K.1985/8 sayı ile, görevsizlik kararı verdiğinden oluşan görev uyuşmazlığı üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi, 10/7/1985 gününde, 92/126 sayıyla davanın askeri yargı yerinde görülmesi gerektiğini belirterek Ankara Sıkıyönetim 4 Nolu Askeri Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar vermiştir. (Klasör 1 ve 2/A)

3-Gaziantep C. Savcılığı'nın, 26/4/1982 gün, 1219/67 sayılı iddianamesiyle, sanıklar Mehmet Taner, Mustafa Yaşar, Mehmet Kanneçi, Mansur Kabbas, Saadetin Sürer, Muzaffer Korkmaz, Hasan İncedil haklarında 18/7/1979 tarihinde çakmak ve

.../...

oyun kağıdı kaçakçılığı yaptıkları iddiasıyla 1918 sayılı Kanununun 27. maddesiyle tecziyeleri için dava açılmıştır.(Klasör-1)

Gaziantep 1.Ağır Ceza Mahkemesi, 23/6/1982 gününde,114/115 sayı ile; görevsizlik kararı vererek dosyayı Adana Sıkıyönetim Askeri Mahkemesine göndermiş,Adana Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi, 26/10/1982 gününde, 375/505 sayıyla dosyanın yetkili ve görevli Ankara Sıkıyönetim 4 Nolu Askeri Mahkemesi'ne gönderilmesine karar vermiş ve adı geçen mahkemede 1/3/1983 gününde, 7/16 sayıyla (sanıklardan Mehmet Tanerin Adana Sıkıyönetim 2 Nolu Askeri Mahkemesi'nin görevsizlik kararını temyiz ettiğini ve bunun sonucunun beklenmesi gerektiği belirterek usule ait muamelelerin durdurulmasına ve dosyanın incelenmek üzere Askeri Yargıtaya gönderilmesine) karar vermiş ve Askeri Yargıtay 2.Dairesi de 27/4/1983 gününde,391/366 sayı ile Adana Sıkıyönetim 2 Nolu Askeri Mahkemesinin yetkisizlik (görevsizlik) kararını onamıştır.(Klasör-2)

Ankara Sıkıyönetim 4 Nolu Askeri Mahkemesi,26/6/1984 gününde,E. 1983/7, K.1984/93 sayı ile; sanıklardan Mehmet Taner,Ahmet Kanneçi ve Mustafa Yaşar Erzurumlu'nun 1918 sayılı Kanununun 27. maddesi uyarınca mahkûmiyetlerine ve Muzaffer Korkmaz,Saadettin Sürer,Hasan İncedilin beraatlerine ve firari sanık Mansur Kabbas hakkındaki davanın muvakkaten tatiline karar vermiştir.(Kl.3)

Bu kararın taraflarca temyiz edilmesi üzerine,Askeri Yargıtay 2 Dairesi 21/11/1984 gününde,393/475 sayı ile (suçun sıkıyönetim ilân ve faaliyetleri ile ilgisi olmadığı gibi 1402 sayılı Kanununun Ek-4 maddesi kapsamında da olmaması nedeniyle,sadece ticari amaçlı bir kaçakçılık olduğundan görevsizlik kararı verilmesi gerektiği cihetle,hükmün görev yönünden bozulmasına) karar vermiştir.

Bu karara karşı Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın vâki itirazı,Askeri Yargıtay Daireler Kurulunun 20/12/1984 gün,267/261 sayılı ilâmıyla reddedilmiştir.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 4 Nolu Askeri Mahkemesi,22/1/1985 gününde,4/9 sayı ile,Askeri Yargıtay bozma ilâmına uyarak görevsizlik kararı vermiştir.

Böylece Gaziantep 1.Ağır Ceza Mahkemesi ile Ankara Sıkıyönetim 4 Nolu Askeri Mahkemesi'nin kesinleşen görevsizlik kararları arasında oluşan görev uyumsuzluğu üzerine,Uyuşmazlık Mahkemesi 3/6/1985 gününde,79/112 sayı ile davanın askeri yargı yerinde görülmesi gerektiğini belirterek Ankara Sıkıyönetim 4 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 22/1/1985 gün,4/9 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar vermiştir.(Klasör-7)

4-Kocaeli C.Savcılığı'nın 3/4/1978 günlü,988/61 sayılı iddianamesi ile; sanıklar Frederik Seidler,Ali Bora Platin,Murat Vural,Mehmet Öz,Hasan Ağır,Orhan Taşyürek haklarında ve gene Kocaeli C.Savcılığı'nın 27/6/1978 günlü, 988/61 sayılı ek iddianamesi ile sanıklar Ali Hikmet Müezzinoğlu,Erhan Tuncel, Ahmet Çelebi,Necat Söyler,Tahir Öktem,Abdülğani Mete,Atilla Atay ve Mehmet Masumkaya haklarında Mart/1978 tarihinde toplu kaçakçılık suçu işledikleri ileri sürülerek 1918 sayılı Kanununun 27. maddesi uyarınca tecziyeleri için dava açılmıştır.

Kocaeli 1. Ağır Ceza Mahkemesi, 23/12/1980 gününde, E.1978/133-K. 1980/209 sayı ile davanın sıkıyönetim askeri mahkemesinde görülmesi gerektiğini belirterek görevsizlik kararı vermiş, bu kararın temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 7. Ceza Dairesi, 18/3/1982 gününde, 790/853 sayı ile (Dava genel mahkemede açılmış olmasına ve sıkıyönetim komutanlığından davaya sıkıyönetim askeri mahkemesinde bakılacağına dair herhangi bir istek yazısı gönderilmemiş bulunmasına göre davaya bakmaya devamla nihai hüküm kurulması gerekirken görevsizlik kararı verilmesinin yasaya aykırı olduğunu) belirterek görevsizlik hükmünün bozulmasına karar vermiştir.

Kocaeli 1. Ağır Ceza Mahkemesi, 29/12/1983 gününde, E.1982/39, K.1983/195 sayı ile; Ankara Sıkıyönetim 4 Nolu Askeri Mahkemesi'nde sanıklardan Necat Söyler ve Ahmet Tanerle ilgili davayla irtibat bulunduğundan görevsizliğe ve dosyanın görevli sıkıyönetim askeri mahkemesine gönderilmesine karar vermiş ve bu karar Yargıtay 7. Ceza Dairesi'nce 13/3/1985 gününde, 9084/2015 sayılı ilâmı ile onanmıştır. (Klasör 14-15)

5-İskenderun C. Savcılığının, 10/12/1979 günlü, 1952/131 sayılı iddianamesi ile, sanıklar Necat Söyler, Erdoğan Can, Mehmet Poyraz, Ahmet Çiftçi, Yusuf Kenan Çubukçu haklarında ve aynı savcılığın 9/12/1982 günlü, aynı sayılı ek iddianamesiyle sanıklar Hacı Arıkan, Muhattin Gönülşen, Şakir Şam, Mehmet Doğan, Mehmet Uflaz, Kutbettin Özen, Mustafa Ümmet, Ahmet Okuklu, Mehmet Yüksel Okuklu ve Murat Demirkıran haklarında, gene İskenderun C. Savcılığı'nın 21/4/1983 günlü, aynı sayılı ek iddianamesiyle, sanıklar Orhan Erkanlı, Ahmet Taner, Mehmet Taner, Celal Karagülle, Mehmet Mutlu, Mehmet Karagülle, Engin Çakmakkaya, Hasan Karagülle, Hanefi Karagülle haklarında, gene aynı savcılığın 7/6/1983 günlü, aynı sayılı ek iddianamesiyle sanık Nuri Kepekçi hakkında, aynı savcılığın 15/6/1983 günlü, aynı sayılı ek iddianamesiyle sanık Abdullah Okutan ve Abdi Parlak hakkında, gene İskenderun C. Savcılığı'nın 27/10/1983 günlü aynı sayılı ek iddianamesiyle sanık Mehmet Karadağ hakkında; sanıkların İskenderun Limanından transit olarak ithal edip Habur kapısından yurt dışına çıkarılması gereken eşyaları çıkarmayıp çıkarılmışçasına sahte evraklar tanzim ederek yurt içinde bırakmak suretiyle (Elektronik malzeme, sigara, bu saati, mensucat eşyası) kaçakçılığı yaptıkları ve sanıklardan bir kısmının da nakliyede sorumluluğu olan firma yetkileri ve vasıta şoförleri olduğu ve tümünün kaçakçılık olayına iştirak ettikleri ileri sürülerek 1918 sayılı Kanunun 27. maddesi uyarınca tecziyeleri için dava açılmıştır. (klasör-17-20-21)

İskenderun Ağır Ceza Mahkemesi, 13/10/1983 gününde, E.1979/176, K.1983/140 sayı ile; sanıklara atılı suçun 1402 sayılı Kanunun Ek-4 maddesi kapsamına girdiği ve Ankara Sıkıyönetim Komutanlığınca davaya Ankara Sıkıyönetim 4 Nolu Askeri Mahkemesi'nde bakılacağı bildirildiğinden mahkemesinin görevsizliğine karar vermiştir.

Gene İskenderun Ağır Ceza Mahkemesi, 14/11/1983 gününde, E.1979/176, K.1983/140 sayı ile; hakkında en son ek iddianameyle dava açılan Mehmet Karadağ

yönünden de ek görevsizlik kararı vermiştir.

Bu kararın bir kısım sanıklar tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 7.Ceza Dairesi 31/1/1985 gününde,947/685 sayı ile; görevsizlik kararının onanmasına karar vermiştir.(Klasör -22)

Yukarda zikredilen bütün davaları birleştirerek yürüret eden Ankara Sıkıyönetim 4 Nolu Askeri Mahkemesi'nin lağv edilmesi üzerine dosya Diyarbakır Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'ne intikal etmiş ve 1987/192 esas sayısına kaydı yapılmıştır.

Diyarbakır Sıkıyönetim 1 Nolu Askeri Mahkemesi, 7/10/1987 gününde, 192/248 sayı ile; 54 sanıklı davada (sıkıyönetim mahkemelerinin görev ve yetkileri 1402 sayılı Kanunun 13 ve 15. maddelerinde sayılmış ve bu Kanuna 2682 sayılı Kanununla getirilen ek-4. madde ile de,devletin siyasi veya mali veya iktisadi veya askeri veya idari güvenliğini bozacak nitelikteki kaçakçılık suçunu işleyenler ile sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevine giren suçları işleyenlerin fiilâne iştirak halinde olmasa bile bunlara her ne şekilde olursa olsun yardım ettiği anlaşılan kaçakçılık suçları sanıklarının kaçakçılık davalarına bakmak görevi Kanunun 13.maddesindeki zaman kaydına bakılmaksızın Milli Savunma Bakanlığı'nın önceden tespit ve resmi gazetede yayımlayacağı sıkıyönetim askeri mahkemelerine aittir denilmiştir.Nitekim bu görev 3/7/1982 günlü, resmi gazetede yayımlanan Milli Savunma Bakanlığı'nın onayı ile Ankara 4.Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı 4 Nolu Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'ne verilmiştir. A'dı geçen mahkemenin lağvı üzerine bu mahkemedeki dava dosyaları Diyarbakır Sıkıyönetim Mahkemesine gönderilmiştir. Ancak Diyarbakır Sıkıyönetim Mahkemesi, ek-4.maddedeki önceden tespit ve ilân edilen durum mevcut olmadığından bu davada görevli değildir.1402 sayılı Kanunun ek-geçici 5.maddesinde "bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ek-4.madde kapsamına giren suçlara ilişkin olarak açılmış bulunan kamu davaları ile henüz soruşturma safhasında olan fiillere ilişkin davalara bakmak görevi de Milli Savunma Bakanlığınca tespit ve resmi gazeteyle yayımlanacak sıkıyönetim askeri mahkemelerine aittir" denilmiş ve Ankara Sıkıyönetim 4 Nolu Askeri Mahkemesi'nin görev alanına giren suçlarda suç tarihleri eski olan davalara da bu mahkemece bakılması kabul edilmiştir.Ancak bu durum geçici maddeyle vâz edildiğinden sadece Kanunun yayım tarihinde var olan Ankara Sıkıyönetim 4 Nolu Askeri Mahkemesi için geçerlidir.Hernekadar 20/11/1985 günlü, resmi gazetede yayımlanan tebliğ uyarınca 19/11/1985 gününden itibaren 1402 sayılı Kanunun ek-4.maddesinde belirtilen kaçakçılık davalarına "bütün illeri kapsayacak şekilde" Diyarbakır Sıkıyönetim Mahkemesi'nde bakılması görevi verilmiş ise de bu görev ancak 19/11/1985 tarihinden sonra işlenen suçlara ilişkin olabilir.Anayasanın 37.maddesinde belirtilen tabii hakim ilkesi bunu âmirdir.Bu nedenle Ankara Sıkıyönetim 4 Nolu Askeri Mahkemesi'nin devamı olmayan Diyarbakır Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nde,görevlendirilme tarihinden çok önce işlenen ve Ankara Sıkıyönetim 4 Nolu Askeri Mahkemesi'nin lağvı nedeniyle Diyarbakır Sıkıyönetim Mahkemesine gönderilen davanın Diyarbakır Sıkıyönetim Mahkemesinde görülmesi mümkün değildir.

Esasen kaçakçılık suçlarına bakmada asıl görev adli yargıya aittir. Davanın askeri yargıda görülmesinin anlamıda yoktur. (Bu nedenlerle görevsizliğe ve dosyanın İskenderun Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilmesine) karar vermiştir.

İskenderun Ağır Ceza Mahkemesi, 18/12/1987 gününde, 153/212 sayı ile; 54 sanık hakkında, bu davada Uyuşmazlık Mahkemesi'nce 3/6/1985 gün, 79/112 sayılı ve 10/7/1985 gün, 92/126 sayılı, askeri yargının görevli olduğu hususunda kararları bulunduğu ve bu kararlara uymak zorunlu olması nedeniyle davanın askeri yargı yerinde görülmesi gerektiğini belirterek görevsizlik kararı vermiştir.

Bu kararın müdahil ve sanıklar tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 7. Ceza Dairesi, 25/3/1988 gününde, 3541/3472 sayı ile; (davanın adli yargıdan askeri yargıya gönderilmesine ilişkin görevsizlik kararı mahiyeti itibariyle davayı sonuçlandırıcı nitelikte olduğu dikkate alınıp duruşma açılarak görev hususunda bir karar verilmesi gerekirken evrak üzerinde hüküm kurulması yasaya aykırı olduğundan sair cihetler incelenmeksizin hükmün bu itibarla bozulmasına) karar vermiştir.

Dosyayı yeniden 1988/36 esas sayısına kaydeden İskenderun Ağır Ceza Mahkemesi duruşma açarak 29/4/1988 gününde, 36/67 sayıyla, bozulan kararında belirttiği gerekçelerle yeniden görevsizlik kararı vermiştir. (Klasör-26/B)

Bu kararında müdahil ve sanıklar tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 7 Ceza Dairesi 29/6/1989 tarihinde, E.1988/9599- K.1989/7228 sayı ile İskenderun Ağır Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik kararının onanmasına karar vermiştir.

Böylece, askeri ve adli yargı yerlerince verilip kesinleşen görevsizlik kararları arasında, 2247 sayılı Kanunun 14. maddesinde belirlenen olumsuz bir görev uyuşmazlığı doğmuş ve dosya İskenderun C. Savcılığı'nın 24/11/1989 gün, E.1979/1952 sayılı yazısıyla Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü Muammer Turan'ın Başkanlığı'nda, Mebrure Gözdemir, Adnan Hamzaoğulları, İhsan Özkaya, Ersin Eserol, Nursafa Pandar ve Dr. Önder Ayhan'ın katılmaları ile yaptığı 28/12/1989 günlü toplantıda, geçici raportör Hakim İsmet Köker'in raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya, Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Savcı İsmet Gökalp ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Hakim Yarbay Ertan Urunga'nın Askeri Yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü ve yazılı düşünceleri alındıktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Olay yerinde etraflıca açıklandığı üzere, sanıklar Mersin, Midyat, Gaziantep, Kocaeli ve Hatay da 1978 yılından başlayarak çeşitli gümrük kaçakçılığı eylemlerinde bulunmuşlar ve haklarında Mersin, Gaziantep, Kocaeli ve İskenderun C. Savcılıklarınca çeşitli iddianamelerle davalar açılmış ve bu davalardan kimisinde, olay yerinde 1, 2 ve 3 nolu bentlerde açıklandığı üzere adli ve askeri yargı yerleri arasında oluşan görev uyuşmazlığı üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi'nce askeri yargı yeri görevli kılınmış ve olay yerinde 4 ve 5 nolu bentlerde belirtiler davalar da dahil olmak üzere tüm sanıklara ilişkin davalar birleştirilerek

Ankara Sıkıyönetim 4 Nolu Askeri Mahkemesi'nde görülmeye devam edilirken bu mahkemenin lağv edilmesi üzerine dosyalar Diyarbakır Sıkıyönetim 1 Nolu Askeri Mahkemesi'ne intikal etmiş ve bu davada mahkeme görevsizlik kararı vererek dosyayı İskenderun Ağır Ceza Mahkemesi'ne göndermiş ve İskenderun Ağır Ceza Mahkemesi'nce de tüm dosya hakkında görevsizlik kararı verildiğinden olumsuz görev uyumsuzluğunun çözümü için dosyalar Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

Filhakika tüm sanıklara atılı kaçakçılık suçlarının ticari kazanç sağlama gayesine matuf olduğunda kuşku yoktur.

Uyuşmazlık Mahkemesi aynı konuda verdiği kararlarda, bu suçun 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 13 ve 15. maddelerinde belirtilen sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara veya sıkıyönetim ilân ve faaliyetine ilişkin olmadığı ve bu maddeler kapsamına girmediğini belirtmiştir. Ancak aynı kararlarda, atılı suçların 1402 sayılı Kanuna 2682 sayılı Kanun ile eklenen ek-4. madde kapsamına girdiğini ve sanıklar hakkında birden fazla kaçakçılık davaları açılmış olması ve sanıkların bu eylemlerine aralıksız devam etmeleri ve suçun yurt dışı ile bağlantılı bir örgüt halinde işlenmesi ve olaya kamu görevlisi olan gümrük memurlarının da karışması hususlarını nazara alarak askeri yargı yerini görevli olarak saptamıştır.

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun, 1. maddesinde (Uyuşmazlık Mahkemesi; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş, adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyumsuzluklarını kesin olarak çözmeye yetkili ve bu Kanunla kurulup görev yapan bağımsız bir yüksek mahkemedir) denilmiş; 28. maddesinin 2. fıkrasında (ilgili yargı mercileri ile bütün makam, kuruluş ve kişiler; mahkeme kararlarına uymak, geciktirmeksizin onları uygulamakla devlidirler) denildikten sonra 29. maddede (bölümlerin ve genel kurulun kararları kesindir) biçiminde hüküm konarak Uyuşmazlık Mahkemesi Kararlarına karşı herhangi bir kanun yolunda gösterilmemiştir.

Bu durumda Uyuşmazlık Mahkemesi'nce, evvelce aynı davada adli ve askeri yargı yerleri arasında henüz davaların tümü birleştirilmeden oluşan 3 ayrı olumsuz görev uyumsuzluğunda olay yerinde tarih ve sayıları belirtilen kararlarla askeri yargı yeri görevli kılındığından, askeri yargı yeri tarafından yeniden görevsizlik kararı verilmesi yasanın açık hükümlerine aykırıdır.

Öte yandan birleştirilen davalarda, Uyuşmazlık Mahkemesi'nden geçmeyen ve olay kısmının 4 ve 5 numaralı bentlerinde belirtilen davalarla öncekiler arasında şahsi ve fiili irtibatları bulunduğu gibi, Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümünün aynı konudaki içtihatları muvacehesinde bu davaların da 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun ek-4. maddesi kapsamına girdiğinin kabulü gerekmektedir.

Yukarda zikredilen davalara ilişkin olarak bu davaların birleştirilerek görüldüğü ve sıkıyönetim 4 Nolu Askeri mahkemesinde bakıldığı Ankara İlinde 19/7/1985 ve bilahare davanın intikal ettiği Diyarbakır ilinde 19/7/1987 tarihlerinde sıkıyönetim kalktığı cihetle 1402 sayılı Kanunun, sıkıyönetimin kalkması durumunda sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevlerini belirleyen

100

23.maddesinin gözönünde tutulması gerekir.Adı geçen maddeye göre sıkıyönetimin kaldırılması durumunda,sıkıyönetim askeri mahkemelerinde görülmekte bulunan davalar sonuçlandırılıncaya kadar bu mahkemelerin görev ve yetkileri devam eder.Bu durumda askeri yargı yerinin davaya bakmaya devam etmesinin önkoşulu,elinde sıkıyönetimin kalkması tarihinden önce derdest bir davanın mevcut olmasıdır.

Filhakika askeri mahkemelere bir dava askeri savcılıklarca açılabilirdiği gibi adli savcılıkça açılan bir dava üzerine adli yargı yerlerince verilip kesinleşen görevsizlik kararları ile de dava açılabilir. Nitekim olay yerinde 4 nolu bentde belirtildiği üzere Kocaeli 1.Ağır Ceza Mahkemesinin 29/12/1983 günlü,görevsizlik kararı Yargıtay 7.Ceza Dairesince 13/3/1985 gününde onanarak kesinleştiği gibi, İskenderun C.Savcılığı'nca çeşitli iddianamelerle açılıp birleştirilen davalar üzerine İskenderun Ağır Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararı da Yargıtay 7.Ceza Dairesince olay yeri 5 nolu bentde belirtildiği üzere 31/1/1985 gününde onanarak kesinleşmiştir.

Böylece Ankarada ve bilahare Diyarbakırda Sıkıyönetimin kalkmasından önceki tarihlerde sıkıyönetim askeri mahkemelerine davaların açılmış olduğuda anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun 1. maddesinin ilk fıkrasında,Türk Milleti adına yargı yetkisini kullanan askeri mahkemelerin Milli Savunma Bakanlığınca kurulacağı belirtilmiş ve 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 11. maddesinin ilk fıkrasında da zikredilen hükme paralel olarak,sıkıyönetim bölgelerinde 353 sayılı Kanuna göre Milli Savunma Bakanlığınca lüzum görülen yerlerde yeteri kadar askeri mahkeme kurulması öngörülmüştür.

Gene 1402 sayılı Kanunun 23. maddesinde,sıkıyönetimin kaldırılması halinde ellerindeki davaları sonuçlandırılıncaya kadar yetki ve görevleri devam edecek olan sıkıyönetim askeri mahkemelerinin herhangi komutanlık nezdinde görev ve devam edeceği hususu 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunundaki yöntemle göre tespit edileceği belirtilmiştir.

1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununa 17/6/1982 tarihinde 2682 sayılı Kanunla eklenen ek-geçici 5. maddede (ki bu madde 3520 sayılı,Bazı Kanunların Madde Numaralarının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Hükümünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun ile,ek geçici 4.madde olarak düzenlenmiştir) aynen (bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, ek-4. madde kapsamına giren suçlara ilişkin olarak açılmış bulunan kamu davalarıyla henüz soruşturma safhasında olan fiillere ilişkin davalara bakmak görevi de Milli Savunma Bakanlığınca tespit ve Resmi Gazete ile yayımlanacak sıkıyönetim askeri mahkemelerine aittir) denilmiştir.

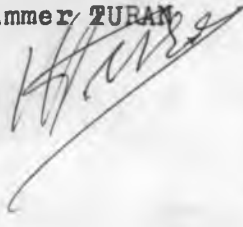
20/11/1985 günlü,Resmî Gazetede yayımlanan Milli Savunma Bakanlığının yukarıda sayılan Kanun Hükümlerine dayanarak hazırlanan tebliğinde, 19/11/1985 gününden itibaren 1402 sayılı Kanunun ek-4. maddesinde belirtilen kaçakçılık davalarına,bütün illeri kapsayacak şekilde,Diyarbakır Sıkıyönetim Mahkemesi'nde bakılması tensip edilmiştir.

Yukarda belirtilen nedenlerle davanın askeri yargı yerinde görülmesi ve Diyarbakır Sıkıyönetim 1 Nolu Askeri Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerekmiştir.

S O N U Ç : Anlaşmazlığın, niteliğine göre askeri yargı yerinde çözümlenmesi gerektiğine, bu nedenle Diyarbakır Sıkıyönetim 1 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 7/10/1987 günlü, 192-248 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına kesin olarak oybirliğiyle 28/12/1989 gününde karar verildi.

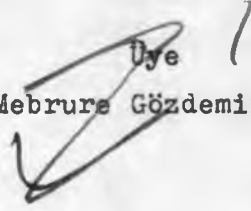
Başkan

Muammer TURAN

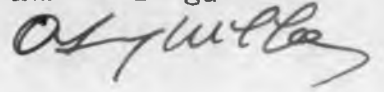
Üye

Mebrure Gözdemir

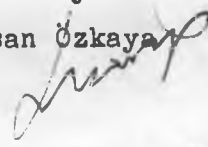
Üye

Adnan Hamzaoğulları

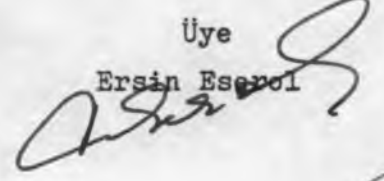
Üye

Ihsan Özkaya

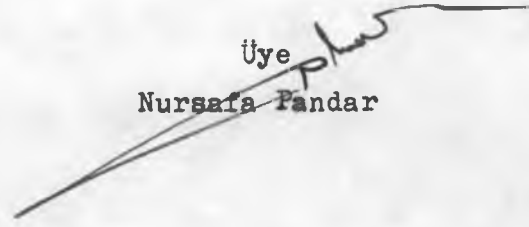
Üye

Ersin Esenol

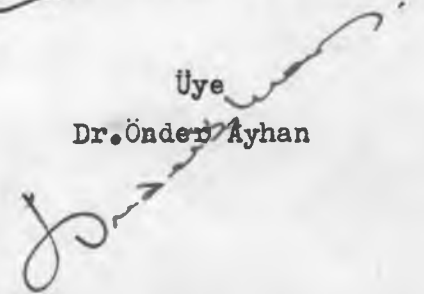
Üye

Nursafa Pandar

Üye

Dr.Önder Ayhan

G/T.

